

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca), 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal
9-77

No. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályau-
dvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

NYUGAT-KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150

Félévre — — — 600

Negyedévre — — 320

Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—

Egyes szám — — 3—

1927 július 25 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 165 szám

5687 Tamuz 25

Ma temeti az ország népe Ferdinánd királyt

Vasárnap reggel kilenc órakor kezdődik Bukarestben a gyászszertartás és délután öt órakor ér véget a curtea de argesi királyi kriptában. Százvezrek kísérik el a királyt utolsó ujjára. A curtea de argesi temetés órájában az ország valamennyi templomában gyászszenisztelet lesz

Kedden kezdődik a parlament első politikai ülése

Megindul a menet végeláthatatlan hosszú sorban. Ágyuk dörögnek, harangok konganak, fekete fátyolos zászlók lengenek, temetik a királyt. Egyszerű ágyulafetta viszi a koronás király koporsóját, hat tüzérségi kapitány fogja kezében az ágyu talapatába fogott lovak kántárát, hat tüzérségi vezető utoljára Bukarest uccáin át Ferdinánd királyt. A koporsó nyomában a katonai, polgári és egyházi élet magas méltóságai haladnak, őket követi a régi veteránoknak, a háboru hadirokkantjainak és a mai hadseregnek küldöttségei.

A hadseregpáncsok-tábornokok hozzák a királyi koronát, a marsallbotot és az uralkodó többi jelvényeit, mögöttük halad utolsó ceremóniára a király főudvarmestere, aki a fehér virágokkal borított hatalmas gyászkoszt vezet. Jobbról és balról kivont karddal kísérik a koszt a vezénylő tábornokok s a gyászkoszt mögött a király egyik hadsegéde vezető kántáránál fogva az árván maradt királyi paripát.

Ágyulafettán viszik a királyt, nem ül fel már több lovára, nyergeletlenül viszik a fekete biborral letakart lovat, amely mögött kilométerekre kigyózik az egész ország. Az udvar és a régenstanács vezetői a menetet, legelől Miklós herceg, leghátul a föld egyszerű parasztja, ott van a menetben az egész ország népe.

És ahogy a cotroceni palota kapujától elindul a tömeg az északi pályaudvar felé, szerte az országban minden városban és minden faluban megkondulnak a harangok és a lelkek tömege mindenütt megindul a fekete drapériákkal fedett palota felé és zarándokolnak hosszú sorokban a koporsó után végig, Bukarest uccáin és a vasúti vonal mentében Curtea de Argesig, a román királyok temetkezési helyéig, ahová délebb egy órákora újra ágyudörgés és újra harangzugás közepette leveszik a király koporsóját a vonatról, hogy a kolostor kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Délután öt órakor, amikor az utolsó aktus ceremóniája kezdetét veszi, a Dnyesztortól a Tiszáig az egész ország lakossága részt vesz a temetésben. Kitérnek az összes templomok kapui. És miközben az ország összes tüzérségi helyőrségeiben urja százegyszer szólalnak meg az ágyuk, valamennyi felekezet valamennyi templomában elmondanak egy-egy könyörgést a király emlékére.

A diszes koporsót elhelyezik Károly király és Erzsébet királyné koporsói közé. Ferdinánd király megérte őseihez. Véget ér a nagy tragédia utolsó felvonása és az ország életében újra visszatérnek a szürke és dolgozó hétköznapok. A gyász elül, hogy helyet adjon az életnek. És ebben az órában önkénytelenül mindenkit egy-azon kívánság kell eltöltsön, vajha az az impozáns egység, az a pártközi béke és az a kölcsönös megértés, amelyet a kegyelet nagy percei termeltek ki, ne volna csak muló dolog és az elkövetkezendő hétköznapokon is az összes erők összefogásának ez az ünnepi és emelkedett érzése vezetné tovább az országot.

A király halálának szomorú tragédiája megmutatja, hogy a nagy pillanatok el tudják simítani az összes ellentéteket s egy táborba tudják felsorakoztatni azokat, akik egyébként

farkasszemet néznek egymással. De az ország nagy érdekei szempontjából minden egyszerű hétköznap is nagy pillanatoknak számít és az ország fejlődése, boldogulása, mindnyájunk jó

léte kívánja meg azt, hogy a pártok vezetői azzal rójják le a kegyeletet a király sírboltjánál, hogy a kiengesztelődés és megbékélés szellemét soha el ne engedjék mulni.

Sokezen az uccán aludtak a királyi palota előtt, hogy bejuthassanak a ravatalhoz

Pénteken és szombaton reggeltől estig közszemlére volt kitéve a király ravatala a cotroceni palota aranytermében. Előbb vadász-tábornoki ruhában feküdt az uralkodó, lobogó fátylak fénye világította meg sápadt halott arcát. Majd amikor — amint azt már tegnap jelentettük — megalták egyik sebében az utolsó kívánságát tartalmazó papírszeletet, lovassági tábornoki egyenruhájába öltöztették fel és ez a ruha fogja elkísérni sírjába.

A Dambovia hídjánál kezdett gyülekezni a tömeg már a kora hajnali órákban, hosszú, sűrű fekete sorokban. Volt miniszterek, intellektuelek, diákok, munkások, parasztok a legnagyobb rendben sorakoztak egymás mögött. A testőrgárda nem tűrt kivételt, mindenki érkezésének sorrendjében állt fel és órák hosszat várt, ameddig bejutott az aranyterembe, hogy egy utolsó pillantást vethessen a királyra. Pénteken délig 20 ezer ember tekintette meg a királyt. Estig újabb 30 ezer. Péntekről szombatra virradó éjjel sokezer ember az uccán

aludt, a királyi palota előtt, hogy szombaton bejuthassanak a ravatalhoz. A szombati napon több mint 60 ezer ember zarándokolt el a ravatalhoz. Szombaton délután Bukarest összes üzleteit bezárták. Az esti órákban kiűrtették a termet és csak a királyi család tagjai maradtak a koporsó mellett, hogy utolsó éjszaka a király feje mellett virrasszanak.

A Calea Victoriein és az egész utvonalon, amerre a menet elhalad, fekete drapériával vonták be a főépületeket.

A nemzeti parasztpárt koszoruja

Jorga ma Valeni De Munteböl Bukarestbe érkezett a temetésre.

A nemzeti parasztpárt koszorút helyezett a király ravatalára e felirással:

Az összes románok királyának.

Maniu részvétáviratot intézett Mária királynéhoz.

A Vitéz Mihály-rend lovagai elhatározták, hogy hat héten át mély gyászt viselnek.

A minisztertanács elintézte a temetéssel járó formáságokat

A kormány tagjai ma délelőtt 10 órakor minisztertanácsra ültek össze Bratianu Jonel elnökletével. A minisztertanács 11 óra 40 perccor ért véget, amikor bukaresti tudósítónk a következőket telefonálta:

A minisztertanács mindenekelőtt megadta a törvény által előírt engedélyt Öfelsége eltemetésére s az erről szóló okiratot Stelian Popescu, Duca és Lupu miniszterek a tanácskozás befejeztével a cotroceni királyi palotába vitték.

Ezután a hétfői gyűlés napirendjét állapította meg a kormány. Hétfőn reggel a régenstanács kiáltványát fogja közölni a hivatalos lap. A kiáltvány szövegét a minisztertanács állapította meg és azt a hétfői gyűlésen Miklós herceg, a régenstanács elnöke fogja felolvasni.

Az ünnepélyes gyásztűlés a képviselőházban délután 3 órakor kezdődik. Előbb Bratianu Jonel tart gyászbeszédet Ferdinánd királyról, majd Maniu Gyula szólal föl a nemzeti parasztpárt nevében. A magyar és német parlament csoport képviselői szintén beszédeket tartanak.

Ezután Miklós herceg és a régenstanács tagjai a kiáltvány felolvasása után a kormány kíséretében átvonulnak a szenátus épületébe, amely 5 órakor szintén gyásztűlést tart.

Hétfőn délelőtt 10 órakor a kormány újabb minisztertanácsot tart.

A hétfői ülés gyásztűlés lesz

Bukarestből jelentik: Az eddigi tervektől eltérően a kamara hétfői ülésén politikai kér-

désekről nem lesz szó. A gyűlést gyásztűlésnek nyilvánították és azt kizárólag Ferdinánd király emlékének szentelik.

A gyásztűlésen a felszólalások kizárólag Ferdinánd király emlékére szólnak és sem államjogi, sem egyéb politikai megjegyzéseket nem fognak tartalmazni. Erre vonatkozóan Bratianu megegyezett a nemzeti parasztpárt elnökével, Maniuvval annak a beszélgetésük során, amelyet a régenstanács eskütétele és Mihály király próklamálása alatt folytatott a parlament padsorai között. Bratianu ekkor kijelentette, hogy a kormány részéről semmilyen politikai enunuciáció nem fog történni és kérte, hogy Maniu se tegyen politikai nyilatkozatot. Az ellenzéki vezér ehhez beleegyezését adta és a rendes parlamenti gyűlésre halasztotta a politikai természetű deklaráció elmondását.

Bratianu Jonel miniszterelnök hosszas beszédben fogja méltatni az elhunyt király érdemeit, majd a nemzeti parasztpárt elnöke és a kisebbségi blokk képviselői parentálják el Öfelségét.

Kedden mondja el Maniu deklarációját

A politikai kérdésekre csak kedden kerül sor. Amint a Rador jelenti, kedden Maniu Gyula a nemzeti parasztpárt nevében deklarációt fog felolvasni, amelyben elismeri a jelenlegi helyzet legalitását, de egyúttal követeli, hogy a törvényességet minden tekintetben állítsák helyre.

A nemzeti parasztpárt lapja a trónváltásról

A nemzeti parasztpárt lapja: a „Romania“ tegnapi száma a következőket írja:

— Egyes lapok azt írják — és ennek a tudósításnak rendkívül nagy fontosságot tulajdonítanak — hogy az egész országban csend van és hogy úgy a belföldön, mint a külföld felé a legteljesebb rendben működnek az állami kapcsolatok. Látjuk és tudjuk ezt, de úgy találjuk: nem érdemel különösebb figyelmet. Az a véleményünk, hogy normális időkben élünk és hogy Ferdinánd király halálának szomorú eseménye nem olyan természetű, hogy az állami rendben zökkenést idézzon elő. Ezért a polgári és katonai hatóságok által foganatosított rendszabályok is feleslegesek. Egy királynak a halála nem olyan esemény, hogy zavarokat idézhessen elő, ellenkezőleg: csak csendes kegyeletet válthat ki.

A gyermekkirály

A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja ezenkívül cikket ír az új királyról, I. Mihályról. A cikk így szól:

— Románia harmadik királya és az összes románok második uralkodója annak a román uralkodónak nevével viseli, aki történelmi fájdalmaink hosszú láncsorában valamikor megalkotta a mi nemzeti egységünket. I. Mihály hivatott arra, hogy uralkodjék abban az országban, amelyet Vitéz Mihály egy pillanatra megalkotott, utódjai pedig I. Ferdinánd király alatt örök időkre naggyá tettek.

— Az összes románok királya még gyermek. De ez a gyermek egyenes leszármazottja annak a királynak, aki kötelességét jól felfogva, azonosította magát a nemzet évszázados aspirációival és vezette az országot dicsőséges és szomorú napok között.

— Azt kívánjuk, hogy I. Mihály király, aki az egyesült Románia földjén született, Vitéz Mihály dicső csillaga alatt gyarapodjék értelemben és a nép iránti szeretetben, hogy a törvényes kor elérésekor betölthesse minden reményünket. Az egész nemzet az új király felé tekint. Isten őrizze meg őt részünkre!

A nemzeti parasztpárt hivatalos lapjának cikkét az összes bukaresti lapok átvették.

Miért nem volt jelen Maniu a cotroceni állomáson

A főváros politikai köreiben élénk feltűnést keltett és sokféle kommentárra adott alkalmat, hogy Maniu Gyula nem volt jelen a cotroceni állomáson, midőn az uralkodó holttestét Bukarestbe hozták, míg Vajda Sándor megjelent az állomás perronján. A „Cuvantul“ mai számában a következőket írja Maniu távollétéről:

— Maniu Gyula, mint a Consiliul Dirigent volt elnöke, részt akart venni az ünnepségen, anélkül, hogy speciális meghívóra várt volna. Abban a pillanatban azonban, midőn éppen elindultak az állomáshoz Vajda Sándorral — aki, mint volt miniszterelnök volt hivatalos a ceremóniához — meghívót kézbesítettek Vajda címére. Így hát Maniu tudomásul vette, hogy meghívókat bocsájtottak ki és ő nem kapott és ezért kénytelen volt az ünnepségtől távollémaradni.

Sándor király Bukarestbe érkezett

Bucuresti július 23 (Rador). Tegnap este

Nyomdafesték

vezérképviselő és raktár **LEPAGE, CLUJ**

A világhírű Kidd-féle londoni festékgyár gyártmányai. Rendkívüli olcsó árak. Adjon fel próbarendelést.

Nyári újdonságok

Mindig a lelegegásabb, legfinomabb és legolesőbb az

Grenadinok selymek etc.

AU PRINTEMPS

divatruházban

Mátyás király-tér 18. a Központi szálloda épületében

fél 12-kor megérkezett Sándor jugoszláv király. A pályaudvaron Miklós és Hohenlohe hercegek, továbbá a kormány tagjai, a jugoszláv követség és a király vadászrezidenciájának százada várták. Ugyancsak tegnap este érke-

A feketébe öltözött Curtea de Arges várja a királyi halottat

Curtea de Arges, július 23. A történelmi város képe a temetés napjára teljesen megváltozott. A városka csendjét felveri a vidék távoli részeiből is beözönlő földművesek tömege, akik egyre özönlenek a városba, hogy elkísérjék az uralkodót utolsó útjára. Legnagyobb részük Ferdinánd kommandója alatt harcolt a fronton a háború alatt és most eljöttek, hogy utoljára láthassák urukat és parancsolójukat.

A monostorban lázas előkészületek folynak a temetésre. Több munkáscsapat dolgozik a kriptá ásásánál, amely Ferdinánd király földi maradványait fogja őrizni. Az ásásokat Draghiceanu és Stoiculescu egyetemi tanárok vezetése mellett bizottság őrzi ellen és adja a szükséges diszpozíciókat. Az ásások lassan haladnak előre, mert a beton, amelyet át kell törniök, 45 cm. vastagsága. A kriptát a monostor bejáratától balra helyezik el. A bejáratától

Ferdinánd királyt bevezetik a Zsidó Nemzeti Alap aranykönyvébe

A cionista szervezet részvétélvívatait Mária királynéhoz és Braianu Jonel miniszterelnökhöz

A kormány félhivatalos lapja, a „Viitorul“ közli a táviratot, amelyet az országos cionista szervezetek legfőbb tanácsa intézett Mária királynéhoz. A távirat a következőképpen szól:

„A nagy fájdalom, amely Felségedet és Felséges családját sújtja, a romániai cionista szervezet osztja Felséged összes alattvalóinak mélyszégyes gyászát és kéri Felségedet, fogadja részvétének tiszteletteljes kifejezését. Adja az Ég, hogy Felséged fájdalma vigasztalásra találjon a dicsőséges Uralkodó nagy tetteinek felelevenítésében.“

Ugyancsak a cionista szervezetek legfőbb tanácsa a következő táviratot küldte Braianu Jonel miniszterelnöknek:

„Osztozva a fájdalom, amely az országot a király halálával sújtja, a romániai cionista szervezet kéri a kormány elnökét, hogy fogadja részvétének, alattvalói hűségének és a testvéri szeretet érzelmeinek kifejezését, amelyekkel a cionista szervezet a román nép mellett áll sorsának beteljesedésében.“

A táviratok közlése után a „Viitorul“ még a következőket jelenti:

„Hogy megtiszteljük Annak nevét, aki életében Nagyrománia első királya volt, a romániai cionista szervezet elhatározta, hogy Ferdinánd király nevét bevezeti a Zsidó Nemzeti Alap aranykönyvébe, amelyben több koronás fő és köztársasági elnök neve van bevezetve. Így például György angol király, Victor Emanuel olasz király, Coolidge,

zett meg a jugoszláv kormány és a parlament küldöttsége a temetésre.

Budapesten tanult beszercei asztalos készítette a király koporsóját

Ferdinánd király koporsóját Muresan beszercei mester készítette, aki Budapesten végezte tanulmányait. A koporsót annak készítője egy kiállításra szánta és nagy művészi értéket képvisel és Muresan az elhunyt király részére ajánlotta fel.

jobbra Károly király és Erzsébet királynő holttestei nyugosznak. A sir 1 méter 80 cm. mélységű lesz.

Már a pénteki nap folyamán egymásután érkeztek a városba az ország katonai egységeinek delegátusai, az ezredek zászlóival. A küldöttségeket az I. számú hegyi tüzérezred egy zászlóalja fogadja az állomáson. Ugyancsak pénteken 800 csendőr és 300 tisztt érkezett a városba, akik a rend fentartásáról fognak gondoskodni. Ezenkívül a 4-es gyalogezred egy bataillonja és a 7-es tüzérek egy divíziója érkezik Curtea de Argesbe, amely a VI. és VII. hadtestek egységeivel együtt adja meg a végtisztességet az örökre elköltözött uralkodónak. A Curtea de Argesbe, a temetés idejére összpontosított csapatok parancsnokává Dumitrescu ezredest nevezték ki.

az Egyesült-Államok elnöke, Masaryk köztársasági elnök, stb.

A cionista szervezetek táviratait az összes bukaresti lapok közlik.

Az ország összes zsidó templomaiban gyászistentiszteleteket tartottak

Szombaton az ország összes zsidó templomaiban gyászistentiszteletet rendeztek a király emlékére. Az összes zsidó templomokban az „El mole rachamim“ ot énekeltek és gyászszólamokat recitáltak, majd a rabbik kegyeletes szavakkal parentálták el az uralkodót.

A kultuszminisztérium a temetési szertartás programja alapján értesítette a különböző vallásfelekezeteket, hogy ma, vasárnap, a temetés idejében a helyi polgári és katonai hatóságok jelenlétében minden templomban istentiszteletet kell tartani. A curtea de argesi kolostorban a katolikus és az ortodox egyház papjai vezetik az utolsó tisztséget. Delután 5 órakor helyezik el a koporsót a kolostor hajójának baloldalán elkészített kriptába, szembe néhai Károly király és Erzsébet királyné kriptáival. Ebben a pillanatban az ország összes helyőrségeiben százegy ágyulóvést adnak le a tüzérek.

Hölgyeim! Előrehaladt idény miatt minden elfogadható áron árusít az

Ideal kalapszalón

a legújabb filz és átmeneti kalapok óriási választékban Cluj, Regela Ferd. 8.

Pesti cégünk útján sikerült előnyös kötést szerezni és ezáltal az

összes világmárkás zongorákat

leszállított engros árban árusítom.

STERNBERG zongoranagyáruháza, ORADEA,
Bulev. Reg. Ferd. 14.

HUSZ

A HÉTEN

RIUMBAN

Paul Davidsohn

Erdélyben alig

ismeri azonban

film-mágusai,

egész világ film

e mindenkép

Paul Davids

akik izzig-vérig

században —

képességeikkel

ben. A XX. sz

— sőt a száza

zépöntőjába. E

megalapítója a

Egy új foglalk

képviselője. T

elemek kevered

zárta egymást

aktivitás és tal

dési terület

Paul Davids

zók sorába ta

Davidsohn képe

mert termelési

művészetek kör

megteremtette a

találmányból a

met film nagy

ségében a keres

rés és elképzelé

fedezte és felne

generációját, ren

szakmunkásainak

Davidsohn hozta

mai filmek csak

dezhető csirái le

Kinematographen

városokban létes

szervezését tüze

vezte a német k

filmek bemutatá

zetett és berend

sohn műve. A

Theater — szá

alkotásai, de Da

üzemhelyek is, a

tatott filmeket el

Ezek azonban

ezek az épületek

ipart s a filmpar

telének Davids

Ufát, Németors

gyárát. Ő volt a

évekig az Ufa el

lésének az évjára

márka... Az ő

vették fel először

Az ő nevéhez fűz

kora...

Davidsohn fig

sebb és a legkors

hogy a művész

lett volna... Ho

darabokat. Ezek

azonban felfedezte

irni s felfedezte a

és dekoratőröket,

kell csinálni. A

kaparta elő az is

hirt. S nemcsak u

a munkát, hanem

öket, az azokban

ességek napvilá

Pola Negri, Emil

szek közül, Fritz

a rendezők közül,

— de úgy, hogy

adta a témát és a

szellemi elképzelés

energiájuk nekifek

A film-művésze

tege hamis beállít

értelmére állítva a

tehetségfajta sor

legsajátosabb jelens

geknek: a szervező

Mélyen

HUSZADIKSZÁZAD

A HÉTEN EGY MÜNCHENI SZANATORIUMBAN 56 éves korában hirtelen meghalt Paul Davidsohn. Közép-Európa e félreesőbb helyén, Erdélyben alig ismerik e nevet, — annál inkább ismeri azonban a német közvélemény s Amerika film-mágnásai, annál inkább ismeri e nevet az egész világ film-ipara, a modern élet és művészet e mindenkép nemzetközi és sajtószertő rétege...

Paul Davidsohn egyike azoknak a figuráknak, akik izzig-vérig XX. századbeliek. Minden más században — sajtószertő, ennek a századnak szóló képességeikkel — eltűntek volna az ismeretlenségben. A XX. század azonban az élre vetette őket, — sőt a század felszínén való örvénylésének középpontjába. Paul Davidsohn a német filmipar megalapítója a mai sajtószertőségének kialakítója... Egy új foglalkozási ág eredeti és nagyformátumu képviselője. Talentumában és energiáiban olyan elemek keveredtek, amelyek egyéb korokban kiárták egymást. Minden más időben az ilyenfajta aktivitás és talentum számára hiányzott a működési terület.

Paul Davidsohn lényegében az ipari vállalkozók sorába tartozik, — az ipar azonban, hol Davidsohn képességeit kifejtette, csak részben ipar, mert termelési anyagával, a filmmel belemegy a művészetek körébe. Davidsohn, mint vállalkozó megteremtette a még csak primitív jellegű film-találmányból a mai német filmet, illetve a mai német film nagy, ipari szervezeteit. Davidsohn tehetőségében a kereskedelmi számítás s a művészi merés és elképzelés szerencsés és ritka keveréke felfedezte és felnevelte a mai német filmipar legjobb generációját, rendezőket, színészeket s a mai egyéb szakmunkásainak első garnitúra értékű tömegét... Davidsohn hozta létre még 1905-ben, amikor a mai filmek csak mikroszkopikus elemzéssel felfedezhető csírái léteztek, Frankfurtban az Allgemeine Kinematographen Gesellschaftot, mely a német nagyvárosokban létesítendő film-színházak építését és szervezését tűzte ki feladatául s ezáltal beszervezte a német köztudatba azokat a helyeket, ahol filmek bemutathatók. A modern, színházzzerűen vezetett és berendezett mozi a kontinensen Davidsohn műve. A Németország-szerte tipikus U. T. Theater — számszerint közel száz — Davidsohn alkotásai, de Davidsohn alkotásai azok a nagy üzemhelyek is, ahol e rengeteg színházban bemutatott filmeket előállították...

Ezek azonban még mindig csak épületek. Am ezek az épületek tették lehetővé magát a filmipar s a filmipar belső kialakításán is elévülhetetlenek Davidsohn érdemei. Ő hozta létre az Ufát, Németország eddig leghatalmasabb filmgyárát. Ő volt az alapítás (1910) után hosszú évekig az Ufa első termelési főnöke. Az ő termelésének az évről-évre lett a német film világ-márka... Az ő vezetése alatt készült német filmek vették fel először a versenyt az amerikai filmmel. Az ő nevéhez fűződik a német film első aranykora...

Davidsohn figurája ezen a ponton a legérdekesebb és a legkorszerűbb, mert művész volt anélkül, hogy a művész régi típusával bármi közössége is lett volna... Holott nem írt és nem rendezett film-darabokat. Ezek helyett a tevékenységek helyett azonban felfedezte a témákat, amikből filmet kell írni s felfedezte azokat a rendezőket és színészeket és dekorátorokat, akikkel ezeket a filmtémákat meg kell csinálni. A német film legnagyobb neveit ő kaparta elő az ismeretlenségéből s adott nekik világ-hírt. S nemcsak úgy, hogy lehetővé tette számukra a munkát, hanem úgy, hogy vezette és használta őket, az azokban lappangó, csak általa sejtett képességek napvilágra forszírozása révén. Asta Nielsen, Pola Negri, Emil Jannings, Konrad Veith a színészek közül, Fritz Lange, Ernst Lubitsch, Dupont a rendezők közül, mind kivétel nélkül az ő kreációi, — de úgy, hogy a lehetőségen kívül a kezükbe adta a témát és az anyagot s az egész film első szellemi elképzelését is, melyen azután csupán teljes energiájuk nekifekvésével dolgozniok kellett...

A film-művészetnek ma még nagyon széles rétege hamis beállításban szerepel s így nincs kellő értelmére állítva az ebben a művészetben szereplő tehetségfajták sora sem. Davidsohn képessége egyik legsajátosabb jelensége a filmben szereplő képességeknek: a szervező és kitaláló, a vállalkozó és álmodó

egy csak napjainkban szerepelhető talentuma volt az övé... Davidsohn a kevés igazán XX. századbeli emberek egyike volt, ki művészi elképzelések szolgálatába tudott állítani egy eredetében tisztán technikai jellegű találmányt — a filmet.

A LONDONI SZINIGAZGATÓK szövetségének egyik ülésén szóba került a közönség tetszésnyilvánításának kérdése. Ujabbban — panaszkodtak a színigazgatók — az emberek mellőzik a tapsokat. Hosszu purpárlék után a színigazgatók megtalálták a dolog magyarázatát is: a mai ember karkötő órát visel. Ezért nem tapsol. Mikor a mellényzsebben viselték az órákat, a hölgyek pedig a nyakukban, mindenki tapsolhatott anélkül, hogy az órája elromlott volna. Most azonban a karkötő órák, szól a böles magyarázat, hamar elromlanak, ha a kéz olyan heves és gyors mozgásokat végez, mint amilyenek a taphoz szükségesek... Az okos és alaposan gondolkodó londoni színigazgatók tehát, a karkötő órák miatt óvatlást keresnek a taps helyettesítésére...

A londoni színigazgatók ezek után valószínűleg pályázatot fognak hirdetni arra, hogy mivel pótolja a tapsot a közönség, miután a londoni színigazgatók mindenkép lelkükön viselik a közönség tetszésnyilvánításának lehetőségét. Áldott színigazgatók, kik ime mily komplikált dolgokra gondolnak a nyári szünetben, csak ép arra nem, ami a legkövetlenebb



magyarázata volna a tapsok elmaradásának... Arra nem, hogy olyan darabokat adjanak, ahol a tetszés mámoros önfeledtsége legyőzze az órával való aggodalmaskodás figyelmét... Hogy olyan darabokat adjanak, ami kell és tetszik a közönségnek...

Ez az eset is egy kolumbusz-tojás körül való utazás... Kár, hogy a londoni színigazgatók erre már csak akkor jönnek majd rá, amikor tönkrementek... (G. G.)

Hazautazott a genfi leszerelési konferencia angol delegációja

Amerika kifogásokat emel Anglia és Japán egyezménye ellen

(Genf, július 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tengerészeti leszerelési konferencia angol delegációja ma váratlanul Genfből Londonba utazott, hogy az angol kormánytól újabb instrukciókat kérjen. A delegáció elutazása a konferencia résztvevői körében nagy feltűnést keltett.

A tengeri leszerelési konferencián képviselt három delegáció vezetője tudomásul vette az angol és japán delegáció között létrejött egyezményt. Az amerikai delegáció ezután öt óra hosszat tanácskozott és részletesen megtárgyalta az egyezmény részleteit. Jones tengernagy, az amerikai delegáció szakértője az ideiglenes egyezmény néhány pontjával nem ért egyet, mert elvileg ellene van ama hajók további használá-

tának, amelyek a szolgálati idő határára vannak. Arra sincs hajlandósága, hogy kötelezettséget vállaljon az irányban, hogy a közép nagyságú páncélos hajókat 7500 tonnáig hathüvelyes ágyúkkal szereljék föl. Azt állítja, hogy ez jelentős előnyt jelentene Angliának az amerikai flotta fölött. Mert Angliának hatalmas kereskedelmi flottája van, amelynek egyes hajóit háboru esetén hathüvelyes ágyúkkal föl lehetne szerelni. Ezt a visszásságot úgy lehetne megszüntetni, hogy a hatalmak elvben kimondanák, hogy a közép nagyságú páncélosokat ép úgy, mint a 10.000 tonnás páncélosokat nyolchüvelyes ágyúkkal lehet felszerelni.

Ujrafelvételt kérnek Reinitz Jakab bünperében

Reinitz levelet írt ügyvédjének a nagyenyedi feyházból, amelyben újabb bizonyítékot hoz fel ártatlanságára

(Satu-Mare-Szatmár, július 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két éve már annak, hogy a legfőbb semmitőszék is kimondotta a marasztaló verdiktet Reinitz Jakab fölött és a rablógyilkosság vádjá alatt életfogytiglani feyházra ítélte szatmári kereskedő már két éve lakója a nagyenyedi feyháznak. Amilyen nagy port vert fel annak idején Reinitz bünpere, amilyen nagy érdeklődés mutatkozott az ország határain túl is a nagybányai erdők titokzatos halottai iránt, époly gyorsan tért napirendre a közvélemény Reinitz Jakab további sorsa fölött. Az egymásra torló események sodrában lassan feledésbe merült Reinitz Jakab legendás neve s ami a nagy port felvert bünperéből megmaradt, mindössze a nagyenyedi feyház egy szürke száma volt talán.

Reinitz ismét beszélt magáról

Ime azonban Reinitz Jakab ismét beszélt magáról. Kiapadhatatlan energia-források lakoznak ebben a szurós szemű emberben, az összes igazságszolgáltatási fórumok előtt hangoztatta ártatlanságát a legvalóságosabb látszatokkal szemben, amelyek a nyomozások szálain ellene összefutottak és szinte emberfeletti lelkierővel és nyugalommal védte az életét, a szabadságát hosszú hónapokon keresztül. Az ítélet elhangzott, az utolsó fórum is kimondotta a szót, Reinitz Jakab azonban nem nyugodott meg sorsába. Mint szatmári tudósítónk írja, Reinitz Jakab levelet írt a nagyenyedi feyházból ügyvédjének, ifj. Borgida Lajos dr. szatmári

ügyvédnek. A levélben Reinitz panaszos hangon kéri ügyvédjét, hogy segítse napfényre hozni ártatlanságát és ne hagyja ártatlanul senyvedni a feyház cellájában.

„Ne hagyjon ártatlanul szenvedni“

„... Ameddig Szatmáron voltam, ügyvéd urhoz nagy bizalommal voltam és kérem, ne hagyjon el most, midőn ügyemet tisztázhatom, mert megvan minden nyom, hogy a gyilkos, aki Grosz Hermann nagykarolyi szállodást megülte, ott sétál Szatmár uccáin és én itt szenvedek ártatlanul“...

írja Reinitz Jakab levelében, amelyből már nem a cinikus és fölényes, de a feyház cellájának négy kopár fala közt megtört ember kétségbeesett jajszava árad. Reinitz újabb adatokat mellékel a levélhez, amelyek szerinte a napnál is világosabban bizonyítják, hogy nem ő volt Grosz Jakab gyilkosa, mert az igazi ott sétál Szatmár uccáin. Az ügyvéd Reinitz újabb adatait a szatmári törvényszékhez terjeszti be és ujrafelvételt kér az adatok alapján Reinitz Jakab bünperében. Hogy a bizonyítékok, melyeket Reinitz bünhődésének két éve alatt a cella magányában összegyűjtött, elegendők lesznek-e arra, hogy a perben ujrafelvételt rendeljenek el, az természetesen a jövő titka még.

Hirdessen az Uj Keletben

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruháját **molymentesíti** **Cink Cluj**

Albánia Bratianu Joneltől várja a Balkán békéjének biztosítását

A római albán követ nyilatkozata

(Róma, július 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A római albán követ, Vrioni, hosszabb nyilatkozatot tett a jugoszláv-albán konfliktusról és általában a Balkán békéjéről: „A jugoszláv-balkán konfliktus — mondotta Vrioni — likvidálódott. Nekünk albánoknak szerencsére olyan hatalmas protektoraink vannak, hogy első pilanattól kezdve sem aggályoskodtunk, hogy milyen eredményre lesz ennek a kis elvitakozásnak. Nem szabad elfelejteni, hogy Albánia Olaszországgal és Angliával igen jóviszonyban van és ezek a nagyhatalmak nagy éberséggel őrködnek a Balkán-béke fölött.

Ha Bratianu úgy tesz, ahogy mi várjuk, akkor évekig szelcsend lehet a Balkánon. Bratianut feltétlen nagyra-

becsülöm, elsősorban azért, mert erőskezű ember.

Averescu bukásának csak a módja volt furcsa, különben általánosan tudott volt az összes európai diplomáciai körökben, hogy Bratianu akkor veszi kezébe a kormányt, amikor akarja. Bratianu elrejtése a jelen pillanatban külpolitikai szempontból kedvez a francia érdekeknek, jól jön Jugoszláviának és egyelőre csillapítja a Balkán-kérdés elmérgesedését. Albánia a legnagyobb elismeréssel tartozik Mussolininak. Az olasz miniszterelnök kitünően felfogta az olasz tőke érdekeit Albániában és újabban különösen agrikulturnális téren olyan befektetéseket eszközölt, melyek Albánia gazdasági helyzetét is erősen megjavítják.

Háboru alatti büneiért letartóztatták a montenegrói csendőrség főparancsnok-helyettesét

A csendőrség vezetője 21 szerb polgárt agyonlőtt

(Belgrád, július 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hadügyminisztérium utasítására a belgrádi országos csendőrfőparancsnokság sürgősen Belgrádba rendelte Geroes Milán csendőrség-vezetőjét, a montenegrói csendőrség főparancsnok-helyettesét.

A csendőrség-vezetőt Cetinjétől Belgrádig detektívek figyelték és titokban ügyeltek rá. Belgrádban is rendőri felügyelők alatt maradt, de erről csak letartóztatása után szerzett tudomást a csendőrség-vezető, akit két napig tartó kihallgatás után előzetes letartóztatásba helyeztek és elvették a kardját.

A csendőrség-vezetőt súlyos váddal terheli egy feljelentés, amely a hadügyminisztériumhoz érkezett. A feljelentés szerint Geroes Milán horvátországi illetőségű csendőrség-vezető, aki a háboru alatt mint osztrák-magyar csendőrségi Kragujevácon teljesített szolgálatot, huszonegy

előkelő szerb polgárt agyonlőtt. Geroes Milán a súlyos váddal szemben azt állította, hogy szerbiai szolgálata idején a kragujeváci rayon nem tartozott hozzá és ilyenformán semmi része sem lehetett a szerb polgárok kivégzésében. A horvát lapok a horvát származású csendőrség-vezető letartóztatása alkalmából élesen támadják Belgrádot és azt írják, hogy Geroes a nagy-szerb politika áldozata. Az északi „Hrvatski List“ az esetről a következőket írja:

„Geroes Milán ellen akkor sem lehet eljárást folytatni, ha a szörnyű vád megfelel a valóságnak, mert az ügy már elévült. A csendőrség-vezető ismerősei megbíznak Geroes teljes ártatlanságában és meg vannak győződve arról, hogy az alezredek lelketlen kalandorok hálójába került és ezeknek az áldozata. A helyzet az, hogy ő is áldozatul esett az intrikának, mint annyi más horvát, akikről sorban kiderült, hogy ártatlanok és rehabilitáltak őket.“

A zsidó kolonisták küldtek legelőször pénzt és kenyereket a földrengés áldozatainak

(Jeruzsálem, júl. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A palesztinai földrengés pánikja teljesen elűt és az emberek kezdenek a felocsúdnak a nyugodt napjaiban visszaemlékezni a katasztrófa első mozzanataira. Most már pontosan megállapították, hogy július tizenegyedikén a földlökések délután háromkor kezdődtek. Hét másodpercig tartott az első földrengés, amelyet háromszoros tompa moraj követett. A jeruzsálemi főpostára szerelt ellenőrző elektromos órák megállították a tisztviselők ebben az életveszélyes helyzetben is telefonáltak a helyzetről föllebbvalóknak, azután gyorsan elhagyták az épületet, amelyet gerendákkal alá kellett támasztani: különben összedől volna.

Jerichóban a Hotel Windsor a földrengés első pillanatában összeomlott és a törmelék egy angol hölgyet és két hindu asszonyt, akik mint turisták voltak itt megszállva, maguk alá temettek. Luddban negyvenötven vesztették életüket.

Július tizenhetedikén délelőtt tíz órakor újabb földrengéseket lehetett érezni, ez azonban házakban nem okozott kárt, csak a házakról lecsúszott tárgyak sebesítették meg járókelőket.

Symes ezredek, a kormányzó helyettese azonnal felhívást intézett az ország lakosságához és megszervezte a segélyakciót. A felhívásban közölte, hogy az anyagi kár milliókra rug és a fölépítés két esztendő is igénybe fog venni.

Az adakozásban Petach Tikva és Rechovot kolonistái jártak elől, akik nyomban pénzt és kenyeret küldtek a katasztrófától sújtott vidékekre. Tel Aviv magisztrátusa hatvan munkást küldött az arab Nablusba a törmelék és halottak elta-

karítása céljából. Általában azt hiszik, hogy a fölépítés munkája, amelyet a kormány haladéktalanul meg akar indítani, az ország összes munkanélküleit foglalkoztatni fogja.

Lord Plumer kormányzó, aki szabadságon van és a katasztrófa idején Londonban tartózkodott, táviratban fejezte ki döbbentét a katasztrófa áldozatai fölött. A kormányzó július 29-én tér vissza Palesztinába.

A segélyakcióból jelentős részt vesz ki a cionista executive is, amely Chaim Weizmann és Nachum Szokolow aláírásával felhívást bocsátott ki a palesztinai földrengés által sújtottak érdekében. A felhívás közli, hogy a világszervezet egy segélyalapot léptetett életbe, amely vallásra és származásra való tekintet nélkül kíván a nélkülözők nyomorán enyhíteni. A befolyó összegeket a Palesztina-kormány által kezdeményezett központi segélyalaphoz utadják át. A felhívás közli, hogy az arabok közül kétszázán haltak meg és 150 zsidó család lett a földrengés következtében hajléktalanná. A cionista executive elvárja, hogy keresztények és zsidók, akik a szentföld sorsa iránt érdeklődnek, egyaránt hozzá fognak járulni nyeltekü adakozásokkal a segélyalap gyarapításához.

Pergamen

és vajpapír kapható

LEPAGE-nál, KVAR. Kérjen mintázott ajánlatot.

Max Liebermann a német köztársaság a legnagyobb kitüntetésekkel halmozta el

— Berlini levél —

Az Uj Kelet beszámolt azokról a nagy és intenzív ünneplésekről, amikkel Németország művészvilága hódolt a nyolcvanéves Max Liebermannnak.

A politikai világ ünneplése csak most kezdődött. Alig volt példa rá, — még a kiváló Menckelt sem kivéve, — hogy művészembert ilyen nagy megtisztetésekben részesítsenek, mint a zsidó származású Liebermann, akihez Hindenburg birodalmi elnök egy rendkívül meleghangú levél kíséretében küldte el a legmagasabb kitüntetések egyikét, a birodalmi „Adlerschildt“. Marx birodalmi kancellár szintén egy szokatlanul meleghangú levelet küldött a jubileus festőnek.

Érdekes politikai színezete van annak az üdvözlő irásnak, amit dr. Ottó Braun porosz miniszterelnök küldött.

A levél így hangzik:

„Amidőn a német nép minden rétege, amely nagyrabecsült mester, az ön élettől és mozgalmasságtól teli műveiben köznapiját és örömet látja, nemcsak önt ünnepli, aki megtestesítője a demokratikus munka eredményeinek, hanem ünnepli az ön huszéves művészi harcainak eredménye nyomán a korszellem diadalát egy világ fölött, amely politikában és művészetben találta magát, mert lényege csak külső pompa volt. És amikor önnek sok megelégedett munkával telített boldog esztendőket kívánok, tudom és érzem, hogy ezzel a népért való gazdag művészi munka és az állampolgári szabadság ügye függ össze.

Dr. Becker kultuszminiszter személyesen jelent meg a művész villájában és elhozta neki a porosz állam nagy aranyérmét és a kormány szerencsekívánatainak kifejezéseül egy művészi becsü kis ezüst ládát Liebermann festményeinek fotografiáival. Azonkívül elhozta neki az egyesült állami művészi főiskolák tiszteletbeli tagságáról szóló kinevezési okmányt.

Berlin főpolgármestere szintén személyesen látogatott el a művész wannseebe villájába, hogy átnyújtsa neki Berlin városának díszpolgári okmányát. Megjelentek ezenkívül a berlini egyetem, a művészakadémia, a képzőművészeti egyesületek, a grafikusok, a német műkritikusok követségének küldöttei és több zsidó egyesület reprezentánsa. A barátok üdvözlését Gerard Hauptmann tolnácsolta. A birodalom „Adlerschildjét“ a művészek közül Liebermannon kívül egyedül Gerhart Hauptmann kapta, a köztársaság fennállása óta. Az állami nagy aranyérmét azonban első ízben adták most ki és pedig a zsidó Liebermannnak.

A nagyhírű festő pedig ezt az alkalmat is kihasználta arra, hogy kihangsúlyozza a zsidó néphez való hozzátartozását. A „Frankfurter Zeitung“ közli Liebermannnak Georg Hermann íróhoz intézett levelét, amelyben többek között a következőket mondja:

„Néhány évvel ezelőtt beszélgettem Einsteinnal az antiszemitizmusról. A tudós akkor ezt mondotta nekem: „Egy baj van velünk, az; hogy a zsidók is antiszemiták“. Azt hiszem, ezzel fejten találta a szegyet. Mert a legborzalmasabb, hogy a zsidóknak nincs zsidó büszkeségük és ez a hiány okozója annak, hogy a világ megveti őket.

„On beküldte nekem regényét és ennek az irásnak főéremét abba találok, hogy leszámolt azokkal az antiszemitákkal, akik zsidó barátoknak szeretnék kijátszani magukat. Nagyon szeretnék olvasni Öntől olyan regényt, amelyben feltárja azoknak a zsidóknak a hibáit, akik bujkálnak és leplezik származásukat, akik énjükből ki akarnak vetközni és ebbe származásukat belebuknak. Azt hiszem, ezzel nagy szolgálatot tenne nemcsak a zsidóságnak, hanem azoknak a népeknek is, akik őszintén óhajtnak a közöttük élő zsidók szabad kultúráját és népi kifejlődését.“

S. G.

Uj illatszer és gummi szaküzlet

OLCSÓ VERSENYÁRAK!

JUNO

Cluj, Strada Iorga (Jókai-u.) 5

FIGYELMES KISZOLGÁLÁS!

MEGÉRKEZTEK!

MEGÉRKEZTEK!

Szabó Jenő

női divat-különlegességek nagyruházába, Cluj a legújabb mintás és bordűrös **FRANCIA GRENADINOK** mintás gheorghettek, creppe de chinek és nyári ujdonságok dúd választékban raktárra érkeztek.

Kirakataim

megtéteintését

Telefon 4-79

Kérem

Kérem

Kirakataim

megtéteintését

Telefon 4-79

A bécsi zavargások 30 sebesültje halt meg vérmérgezésben két nap alatt

A rendőrség állítólag acélburoknélküli rozsdás golyókat használt. Újabb izgalmak nyugtalanítják az osztrák főváros lakosságát

(Bécs, július 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már-már ugylátszott, hogy az osztrák főváros napirendre fog térni a nemrég lezajlott forradalmi események fölött, amikor egy különös jelenség váratlanul ismét izgalomba hozta Bécs közvéleményét. Már az első napokban feltűnő volt, hogy az uccai zavargások sebesültjei közül aránylag igen sokan haltak meg, annak ellenére, hogy sérülésük látszólag nem volt életveszélyes. Napról-napra adták ki a jelentéseket a kórházak, hogy egy-két sebesült meghalt. Az utóbbi két napon azonban feltűnő módon harminc sebesült halt meg a kórházakban és

nők példátlan megbüntetését.

Ezre azonban aligha kerül a sor, mert a bizottság, amely megvizsgálta, hogy a rendőrség a zavargásoknál milyen lövedékeket használt, azt állapította meg, hogy egyetlen sebesülés sem származott dum-dum golyótól. Azt is megállapította azonban a bizottság, hogy az a lövés, amely Böck József rendőrfelügyelőt találta és a máját kiszakította,

olyan golyótól származik, amelyet medvék és más nagy vadak ellen használnak.

Ugylátszik, hogy a tüntetők az egyik kifosztott fegyverkereskedésben zsákmányolták a végzetes lövedéket.

A keresztényszocialista párt Seipel kancellár elnöklésével tegnap este ülést tartott. Az ülésen határozati javaslatot fogadtak el, amelyben a keresztényszocialisták őszinte részvétüket fejezték ki a szerencsétlen áldozatokkal szemben, de megalégedéssel állapítják meg, hogy egyedül a kormány erélyes fellépése hártotta el Bécsről a komoly veszedelmet. A párt mindenben támogatni fogja a kormányt, amelyről azt hiszi, hogy biztosítani tudja majd a parlament munkaképességét.

Ausztria egész Jogéletét felforgatta az igazságügyi palota irattárának pusztulása

Nemcsak jogász körökben, hanem a közvélemény széles rétegeiben egyre többen foglalkoznak a bécsi igazságügyi palota felgyújtásakor elpusztult fontos köz- és magánjogi okmányok hiánya által előidéztet helyzettel. Rengeteg perirat, ítélet és felelkezési okirat mellett odaveszttek az összes házassági és válóperek iratai is. Az embereket, minthogy itt „nemcsak“ pénzről van szó, elsősorban az érdekli, hogy mi lesz ezeknek a pereknek a sorsa, ha a per alapját képező iratok és bizonyítékok odaveszttek. A könnyen beszerezhető házassági okmányokon kívül ugyanis az ilyen pörökben a bíróság igen gyakran bekérte a házasság összes szerelmes leveleit, idegen tanak vallomárait, vagyoni jogi megállapodásukat, hivatalos házassági okiratokat és egyéb bizonyítékokat, amelyek nélkül a folyamatban levő ügyeket elintézni lehetetlen.

A polgári perek minden ágazatában támadt zavarokkal kapcsolatban a „Gerichtliche Presse-dienst“ kérdést intézett a legkiválóbb bécsi jogászokhoz. Az ankét során megszólaló jogászok egyöntetűen azon a véleményen vannak, hogy az egész ország jogi életének összebonyolításában

az igazságügyi palota irattárának elpusztulása kétségtelenül a házasság-jog terén okozta a legnagyobb zavarokat.

Ez a helyzet feltétlenül maga után fogja vonni az osztrák házasságjog reformálását, vagy legalább is a válóperi eljárás egységesítését és egyszerűsítését. Tudvalevő ugyanis, hogy Ausztriában aszerint, hogy a házastársak milyen vallásúak voltak, más törvényes rendelkezések intézkedtek a házasság felbontásáról. Ha a férj katolikus volt, hiába akart válni a felesége emiatt, a törvényszék nem választotta el. Viszont más vallásúknál ilyen esetekben a válást könnyűszerrel kimondották. A katolikus férj, ha a felesége életmódjával nem volt megelégedve, elválhatott tőle, míg a protestáns férjnek ez a joga nem volt meg.

Dr. Moritz Sternberg

véleménye szerint polgári perekben a feleknek háromhavi haladékot kell adni, hogy irataikat ismét beszerezzék. A határidő lejártá után a kétes pereket a bíróságok ne folytassák, hanem kezdjék előlről az egész eljárást. Legajánlatosabb volna, ha a birodalomtörvényszéket két részre osztanák. Az egyik bíróság kizárólag a régebbi ügyeket tárgyalná, míg a másik az új ügyekben volna illetékes.

Az iratok hiánya a polgári pereknél nem pótolhatóan, mert a legtöbbről vannak másolatok az ügyvédekéknél. Ezeket az ügyvédeket meg lehet idézni,

ugyszintén az alsófoku hatóságok bírát is, akik az illető ügyekkel foglalkoztak. Az iratok újonnan való beszerzésének költségeit esetenként fel lehet számítani a felperesnek.

Dr. Habietinek udvari tanácsos

a következőket mondotta:

— Polgári ügyekben az iratok rekonstrukciója nem ütközik különösebb nehézségbe, mert egyrészt az iratok másolatban minden ügyvédek megvannak, másrészt pedig még a tárgyalás lefolyásáról is legtöbb ügyvédek vannak gyorsírási jegyzetei. Abban az esetben, ha az alperes a jegyzeteket nem hajlandó hiteleseknek elfogadni, a bíróság ezek alapján elrendelheti a bizonyítási eljárást újakezdését.

— Ami a telekkönyvek helyreállítását illeti, ezt is megkönnyíti az a tény, hogy minden bejegyzésnek és változásnak nyoma van a központi illetéki hivatalnál. Azonkívül pedig a jegyzők és ügyvédek birtokában is vannak kinyitások és telekkönyvi kivonatok, különösen a vitás esetekre vonatkozólag.

Legnehezebb lesz pótolni a bűnügyi aktákat,

amelyekről nincsenek másolatok, vagy ha valamelyik ügyvédnél vannak is, azokat nem adhatja ki, mert összeütközésbe kerül ügyvédi kötelességével, ha a szóbanforgó másolat kedvezőtlen a kliensére.

Professzor dr. Artur Lenhoffi.

— Az igazságügyi palota elpusztult irattárát alapjában véve pótolni lehet, minthogy a birodalmi főtörvényszék tulajdonképpen felelőviteli fóruma az ország valamennyi igazságügyi hatóságának. Polgári pereknél, ha a döntés még nem végleges, az iratok újabb beszerzése elengedhetetlen, viszont az ezzel járó időhalasztás nem lényeges.

Sokkal fontosabb a telekkönyvek helyreállítása,

amelyet nagyjából szintén meg lehet csinálni a különböző feljegyzések, kivonatok és magánokiratok alapján.

Dr. Eduard Liszt kormánytanácsos

szerint a bűnügyi akták elpusztulásának azért lesznek súlyos következményei, mert az osztrák perrendtartásban tuiteng a formalitás. Az elsőfoku felelkezési hatóságoknál például a legtöbb esetben nem aszerint ítéleznek, hogy az alperesnek igaza van-e, vagy sem, hanem, hogy kinosan eleget tette az összes formalitásoknak. Ilyen perrendtartás mellett az előiratok elveszése természetesen katasztrófális. Azokat a kérdéseket, amelyekben a valóságot, vagy válótlanságot kell megállapítani, könnyen meg lehet oldani, de a formalitáson alapuló problémákat lehetetlen.

et köz-
kittinte-
el

a nagy és
émetország
Max Lie-

most kez-
a kiváló
részembert
zesítsenek,
t, akihez
lkívül me-
a legma-
mi „Adler-
zinten egy
ött a jubi-

annak az
un porosz

ege, amely
és mozgál-
és örömet
gtesesítője
hanem ün-
ának ered-
egy világ
zetben tul-
ső pompa
dett műn-
ok, tudom
szdag mű-
dság ügye

élyesen je-
tozta neki
y kormány
y művés-
estményei-
a neki az
iszteletbeli

zenélyesen
villájába,
nak disz-
zenkívül a
a képző-
a német
és több
rátok üd-
olta. A bi-
zek közül
t Haupt-
a óta. Az
izben ad-
mannak.

lkalmat is
a a zsidó
ankfurter
Hermann
bek között

em Ein-
dós akkor
a velünk,
zt hiszem,
legborzal-
ó büszke-
t, hogy a

ennek az
gy lesz-
ik zsidó
kat. Na-
regényt,
nak a hi-
nazásukat,
ébbe szá-
zzel nagy
gnak, ha-
őszintén
d kultu-
S. G.

u.) 5
GÁLÁS!

Közgazdaság

Tőzsde

A piac lanyha volt és üzletelen, inkább áruinálattal. Bukarestben a bankok nem dolgoztak.

Egyesült Közgazdasági és felzálogbank Rt. jelentése		Valutapiac 1927 július 23 (Rador)							
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3180—3190	—	—	492	—	11055	—	—	192650
Newyork	16450—16550	51950	51975	2555	—	57390	—	—	—
London	802—804	252050	25203/8	12402	—	2785	—	—	48550
Páris	650—655	2033	203275	—	—	2247 1/2	—	—	391 1/2
Milano	910—915	2821	2821	13875	—	3125	—	—	54350
Prága	488—490	153950	153725	—	—	170050	—	—	296 1/4
Budapest	2880—2890	9045	9050	—	—	—	—	—	—
Belgrád	—	913	913	—	—	—	—	—	178
Bukarest	—	315	312	1545	—	348	—	—	61
Varsó	—	58	58	—	—	—	—	—	—
Bécs	2325—2335	7310	7310	—	—	807750	—	—	—
Berlin	3910—3920	12340	12340	—	—	13642	—	—	—

Szaz lej árfolyama: Zürich (utó) 312, Páris 1545, Budapest 348, Bécs —, Prága —.

Jugoszlávia átmenetileg csökkentette egyes textilcikkek kiviteli vámját. Belgrádból jelentik: A jugoszláv minisztertanács ki-mondotta, hogy július 15-től október 31-ig a gyapot-, félgypot- és jutafolt-, valamint mindenféle más textilhulladék exportilletékét nyolc aranydinárról 0.25 arany dinárra mérsékli. A határidő csak a vám lefizetésére, illetve az áru bejelentésére vonatkozik, tekintet nélkül arra, hogy azt mikor viszik ki az országból. A festetlen, nyomás nélküli és nem többszínű gyapot-, félgypot- és jutahulladékok után, amennyiben nincsenek szortirozva, továbbra is 25 aranydinár vámot kell fizetni 100 kilónként, míg a szortirozott gyapjuhulladék után 0.80 aranydinár, a pamut-, len- és kenderszövet-hulladék után pedig nyolc aranydinár a vám.

Jövő héten kezdik meg a bortörvény revízióját. Megirtuk, hogy Bratianu Vintila pénzügyminiszter Garofid volt földművelésügyi miniszter összes gazdasági törvényeinek revízióját határozta el. Mindenekelőtt a borhamisítás elleni törvény módosítására kerül sor, amelynek elvégzésére már megalakult a pénzügyminisztérium és a földművelésügyi minisztérium delegátusaiból álló bizottság. A bizottság elnöke Christu Simionescu pénzügyi államtitkár, az adóügyek vezérigazgatója, tagjai pedig Bratescu és dr. Zaharia pénzügyminisztériumi osztálytanácsosok, valamint M. Teodoru és Ghetzu földművelésügyi főfelügyelők. Ennek a bizottságnak részletes jelentést kell tennie arról, hogy a bortörvény mely intézkedéseit lehet életbe léptetni, anélkül, hogy prejudikálnának a készülő szesz törvény hasonló rendelkezéseinek. A bizottság a beálló hét elején kezdi meg a működését. Simionescu államtitkár irányítása mellett. A bortörvény revíziójával kapcsolatban a régi bortermelési indikátusok 10 ezer főnyi tiltakozó-küldöttséget meneszt a kormányhoz, amely követelni fogja az eredeti törvényt azonnali életbe léptetését.

Gabonaféléknél a CFR nem követeli többé a proporcionális illeték levonásának igazolását. A gabonakereskedelem egyik igen súlyos sérelmét orvosolja a CFR vezérigazgatójának legújabb közlése, amely szerint a gabona belföldön való szállítása teljesen szabad bád van téve a mezőgazdasági termékek adásvételének esetére megállapított proporcionális illeték tekintetében. Ez azt jelenti, hogy a vasúti hivatalok ezentúl nem fogják követelni ezen illeték kifizetésének igazolását a gabonaszállítmányok feladásakor, akárhova is szólnak ezek a szállítmányok. A proporcionális illeték kifizetését a jövőben csak a lisztfélék, tészta és malátaszállítmányok feladásakor kell igazolni.

Erősen javulnak a tengeri-terméskilátások. A földművelésügyi minisztérium közlése szerint a napokban előfordult általános esőzések miatt a buza cséplését és a rozs aratását sok helyen félbe kellett szakítani. Sokat használt azonban az eső a kukoricavetéseknek, amelyek elég jó termést ígérnek, habár későbbre.

Veszedelemes arányokat ölt Erdélyben a munkanélküliség. A krónikus gazdasági válság egyik legaggasztóbb jelenségére vetnek fényt azok az adatok, amelyeket a kolozsvári munkaügyi felügyelőség gyűjtött össze Erdély területéről a munkanélküliség emelkedéséről. Az erdélyi iparban, amelyen az erős vámvédelem sem tudott segíteni, minden vonalon tovább tart a leépítés, úgy, hogy különösen Erdély ipari centrumaiban: Kolozsváron, Temesváron, Aradon, Nagyváradon, Brassóban, a Maros mentén, Nagyszebenben és Szatmáron napról-napra nő a munkanélküliek száma. Legnagyobb a krízis az építőiparban, ahol 2400 munkás közül 1500-nak nincs munkája. Ez a szám kerekken 60 százaléknak felel meg és csak a Kolozsváron levő 400 építőmunkásnak a fele nem dolgozik, mert nincs építkezés. Hasonló a helyzet a fémiparban, ahol a mintegy 10 ezer főnyi munkásságnak 20 százaléka lézeng hónapok óta állástalanul, miután a legtöbb fémipari vállalat redukálta üzemét. A bányáiparban 3000 ember van munkanélkül, míg a faiparban 30—40 ezerre tehető az utóbbi időben elbocsátott munkások száma.

A gazdasági bizottság ezentúl nem hozza nyilvánosságra határozatait. A kormány gazdasági bizottsága ma ülést tartott Dimitriu közlekedésügyi miniszter lakásán. Elhatározta a bizottság, hogy ezután nem közli a sajtóval határozatait, mielőtt azokat a minisztertanács nem approbálta.

Csehszlovákia cukortermelésének csökkenése. Prágából jelentik: Csehszlovákiában június havában csak 840 q cukrot gyártottak (nyers cukorérékben) a tavaly júniusi 20.537 q-val szemben. Az össztermelés tehát 10.3 millió q-t ért a tavalyi 15 millióval szemben nyers cukorértékben. Szlovénkóban június végéig egymillió q-val, azaz 41.9 százalékkal csökkent a cukortermelés. A belföldi fogyasztás júniusban nem érte el a tavalyi magasságot. Összesen 306.649 q cukrot adóztattak meg a tavalyi 318.937 q-val szemben.

Gramofon

Lepage-nál, Kvár. Még ma kérjen ajánlatot

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.

Kárpitós kellékek, zsinegek,
kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910

SPORT

A Hakoah hazaérkezett amerikai turájáról

A Hakoah együttese több, mint kéthónapos amerikai turnéja végeztével szerdán délelőtt tizenegy órakor haza érkezett Bécsbe. A csapattal együtt Bécsbe érkeztek Guttman, Hausler és Schwartz Giants játékosok is, akik minden valószínűség szerint végleg Bécsben maradnak és ismét a Hakoah színeiben fognak szerepelni. Scheuer Max, a Hakoah csapatkapitánya az egyik bécsi lap tudósítója előtt a következőket mondotta a turaimpresszióról:

— Már hónapok óta kinezott bennünket a honvágy, hogy hazatérjünk. Sajnos, ezt a hazatérést a közbejött események jó néhány nappal késleltették. Midőn Cherbourgan partraszálltunk, közölték velünk, hogy Bécsben forradalom van. Mi persze tréfára vettük a dolgot. Párisban azonban meggyőződünk arról, hogy a bécsi események ugyancsak komolyak. Bazelben is sétáltunk két napig, míg végül sikerült hazatérni.

— A turné egyébként végtelenül kimerített, különösen a végtelen kanadai síkságokon tett utazások nyomait érezzük lábainkban. Midőn Newyorkba visszatértünk és a Brooklyn Wanderers ellen utolsó mérkőzésünket bonyolítottuk le, alig bírtunk a lábainkon állani. Így azután Konrad Kálmánnak, aki ellenünk különösképpen brillirozni szeretett volna, nem volt nehéz dolga a labdával sétálni. Sportszempontból — mint azt a szakkritika elismerte — igen jól szerepeltünk.

— A mérkőzéseinket nem látogatta annyira a publikum, mint az elmúlt évben, ami első sorban az állandó esőzésekre vezethető vissza. Véleményem szerint azonban a Soccer-futballnak Amerikában nincs jövője. Az amerikai tömegek nem érdeklődnek a futball iránt, azután az uruguay-i csapat szerepeltetése állítólag 50.000 dollárjába került Mr. Agarnak és minden valószínűség szerint rá fog fizetni a most szereplő palesztinai csapatra is. Azt beszélék, hogy Agar a csőd szélén áll. A tura anyagi mérlege mindenesetre nem épen imponáló, a lekötött fixumokat azonban mindenütt megkapta a csapat. A játékosok átlag 500 dollárt (circa 100.000 lej) kerestek a turán.

— Az amerikai zsidó játékosokat illetően a helyzet az, hogy Nemes, Konrad, Schönfeld és Grosz II. még nem irták alá szerződéseiket a Brooklyn Wanderershez. A Giants-ban szereplő Hakoah-játékosok közül kevés áldozattal többet biztosítani lehetne Bécs számára.

Nerva Szanatórium

Cluj, Strada Regală (Majális-u) 12/a

modern nagy

vizgyógyintézetében

állandóan minden fajta gyógyfürdő kapható.

Jód, kén, iszap, szénsavas és villany-fürdő-kurák. Nyitva egész nap.

Telefon: 600

„ACME” fűzőgép

a legtökéletesebb, irodákban, kereskedőknek nélkülözhetetlen. Egyetlen fűzőgép, mely tartós

Kapható:

OFFICE EQUIPMENT
COMPANY, ORADEA

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

— A színház hétfőn megnyílik. A kolozsvári Magyar Színház a bukaresti színész-szindikátustól szombaton távirati értesítést kapott, amely szerint a színházakra vonatkozólag az országos gyász a temetést követő napon, tehát hétfőn megszűnik. Ehhez képest a Magyar Színház hétfőn előadást tart. Színe kerül Herceg Ferenc Byzánca Beregi Oszkárval. Kedden a cárnőben fog Beregi vendégként föllépni. A jövő héten fejeződik be a színház utószézonja, amelynek keretén belül még a régi együttes fogja bemutatni Szabó Imre átdolgozásában H. Berger világhírű drámáját, az „Özönvizet”. A színház igazgatósága gondoskodott róla, hogy ez az évadvégi premier a legjobb szereposztással kerüljön színre. Az egyetlen női szerepet, egy v. csaleánnyá szülvedt kabaréművésznőt Marsi Gizi fogja játszani. A kolozsvári drámai együttes számos próbát tartott ebből a darabból még Brassóban, ahol a kolozsvári színészek hirtelen elutazása miatt nem lehetett ott bemutatni. A szenzációsan izgalmas dráma iránt nagy érdeklődés nyilatkozik meg.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Hétfőn megkezdődnek a Magyar Színházban az előadások. A Magyar Színház igazgatósága sürgőnyt kapott szombaton reggel Bukarestből, amely szerint hétfőtől kezdve a színházi előadások megtarthatók. Így tehát hétfőn este már játszani fognak a Magyar Színházban.

Hétfőn és kedden: Beregi Oszkár vendégjátéka. Az országos gyász utáni első színházi előadás hétfőn lesz, amikor Herceg Ferenc klasszikus értékű tragédiája, a Bizánc kerül színre, Beregi Oszkárval Konstantin császár szerepében, Poór Lili-vel Iréne császárné szerepében, Janovics Jenővel Lalla Khalil szerepében, Kemény Lászlóval a zsoldos kapitány szerepében, Forgács Sándorral, Laczkó Arankával, Marsi Gizivel, Székelyhidyi Adriennel, Mihályfy Lászlóval, Ihász Aladárral, Hoykó Ferencel, Semecz Mihállyal, Lantos Bélával, Izsó Miklóssal, Mester Tiborral és Leövey Leóval a többi szerepekben. Kedden este a Cárnőben folytatja Beregi Oszkár vendégjátékát, A címszereplő Poór Lili lesz. Mind a két Beregi-estére árusítja már a pénztár a jegyeket.

MŰSOR:

Hétfő: Bizánc. (Beregi Oszkár vendégjátékával, Poór Lili és Janovics Jenő föllépésével. Sorozatszám: 417.)
Kedd: A cárnő. (Beregi Oszkár vendégjátékával, Poór Lili föllépésével. Sorozatszám: 418.)

Olcsó zsidótárgy könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90.—
M. Brod: Socialismus in Zion	„ 32.—
„ „ Im Kampf um das Judentum	„ 32.—
Eialik: Gedichte I/II	„ 125.—
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung ..	„ 170.—
Der XII. Zionistischen Kongress	„ 25.—
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	„ 150.—
Herzl: Philosophische Erzählungen	„ 130.—
Herzl: Das Neue Ghetto	„ 125.—
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	„ 125.—
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk ..	„ 140.—
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	„ 90.—
Karpelès: Geschichte der jüdischen Literatur I—II (920 lap)	„ 600.—
Koigen: Der moralische Gott	„ 90.—
Heinrich Loewe: Schelme, Narren.	„ 50.—
Moses Mendelsohn: Jerusalem	„ 90.—
Miwchar Haschira haivrit (Antologia) ..	„ 180.—
Nordau: Zion-Schriften.	„ 170.—
Perez: Drei Dramen	„ 90.—
Zlocisti: Moses Hess, Leimb.	„ 150.—
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leimb.	„ 150.—
I. u. I. Tharaud: Der Schalten d. Kreuze geb. Jüd. Theater I—II. (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	„ 125.—
gebund.	„ 150.—

Kaphatók:
az UJ KELET könyvostályában

Hirdessen az Uj Keletben

„AURORA”

bodegámat

Piata Mihai Viteazul (volt Széchenyi-tér) 14 sz. alól

szembe 25

szám alá helyeztem át. —

Kibővítvé כשר vegetáriánus (tejesnemű) könyvével, fokozottan igyekszem a t. közönség szolgálatára. Tisztelettel ELEK SIMON

Gyermekének

könyvet vegyen vizsga-ajándékul. 10 zsidótárgy könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szentföldön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és gólsz. — Palesztinai utmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

Heine: Bacharachi rabbi (75 lei helyett)	55
Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidógyermek részére) (75 helyett)	55
Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lej helyett)	50

Az olcsó könyvesoport és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lej és portóköltés.

Megrendelhető: Uj Kelet könyvostályában

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés le-velet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Gőzcséplőgép, gőzkazánal eladó. Hoffner & Schrantz gyártmányu, kitűnő állapotban, kedvező fizetési feltételek. Érdeklődni kizárólag a tulajdonosnál, Friedmann Markus Dumitrita, Jud. Nasaud.

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147



Üvegsziszolda és tükörgyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorozása. 1007

Butor

legolcsóbban beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

19 éves izr. rőfös és divatárkereskedő segéd állást keres. Cim a kiadóban. 2920

Hajhullás

és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Pétrol”
Kapható minden gyógy-szertárban és drogériában

Géphimzést olcsón vállalkoz. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

Redőny

és kályhagyára Szántó Dezső és Fia

Oradea, Str. Marasesti 8.

Acéllemez redőnyök, esslingeni faredőnyök. Napellenző szerkezetek, szabadalmazott

„ZEPHIR” kályhák

Redukált árak. Kérjen árjegyzéket.

Nemcsak a

kereskedőknek,

hanem az

iparosoknak

gyárosoknak

is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvostályában. — Mármarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea: Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

Nyomtatványszükségletét

legelőnyösebben a

KADIMA-nyomdában szerezheti be

Pályázat

A Carei-i (nagykarolyi Orth. Régi hitközség) ימים נוראים -ra jó orth előimádkozót keres. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével, valamint bizonyítványmásolatok, Weisz Lajos, nagykereskedő, hitk. elnök urhoz küldendők.

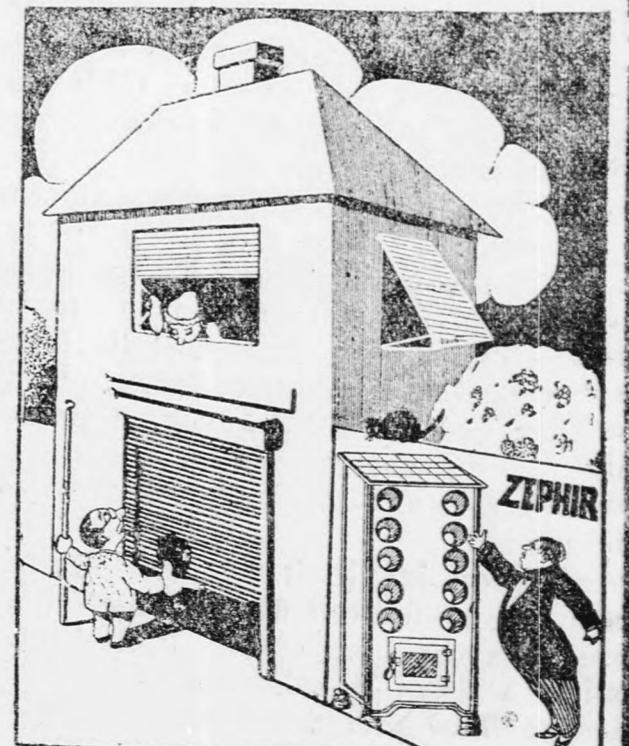
Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése a legrégebb időktől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvostályában



„szerkesztőség hivatal és ny

Cluj-Kolozsvár, L. Pop (Brassai

Telefon Szerk. és kiad 9-77

No. N. Sz. — Egyes szám ár Clujon és vidéken Bukarestben is

1927 július 2

(Bucuresti-tudósítójától.) virradt a jó k rest. A horizo amelyek a na szág fővárosán és fájdalom k drapériájával. gának feljajdu nehéz volt a rájában király városa. A cot utja előtt utol porhüvelye, az gyülekeztek a hattak a katal akarnak bucsu aki ma örökös

Readörök, jak az egyre emberáradatot Az utvonalon, végig fog von a házakat. A az Erzsébet B feketéllenek. szerte-szét. A diszes katonati utvonalakon v vereinek fénytü Már jóval dülnek fel az hoz vezető sos nők az első k

Ferdin

Kilenc óra. porsót beszenté ágyulóvés dűb visszhangok. megkondulnak harangok fájdja és a királyi te emelik a hata metés rendezé rium titkára amely lassu, Függelenségi

Elöl Nicol prefektusa hal tábornok min kendőjét, hog jelenő hirnök nokt a királ öltözött eszka tek és katon katona gyász ban a klérus következnek. erdélyi metr a klérus tagja diszét a vilá csoportja vál ország legelő